KONSTANTINOPOLE · 10. GADSIMTS

Bizantijas ķeizaru sapņu grāmata

II · Debesis, vara un bagātība

Ko vēsta tavs sapnis — bagātību, mīlestību vai varu

AHMETS, SĒREIMA DĒLS · 138.–229. NODAĻA

GUDRĪBAS GRĀMATAS · NR. 102

Bizantijas ķeizaru sapņu grāmata

II. Debesis, vara un bagātība

Ahmeta, Sēreima dēla, bizantiešu sapņu grāmata — ko vēsta sapņi par bagātību, mīlestību, varu un nāvi. Trīs daļu otrā: 138.–229. nodaļa. Pilns tulkojums no grieķu valodas pēc 1603. gada Parīzes izdevuma, ar vērēm, priekšvārdu un komentāriem

BlusaBooks · MMXXVI

© 2026 BlusaBooks (SIA "Blusa Entertainment"). Tulkojums, vēres, priekšvārds un komentāri.

Avots: Ahmets, Sēreima dēls, «Sapņu skaidrošanas grāmata» (Oneirocriticon, bizantiešu sacerējums ap 10. gs.), pēc N. Rigo (N. Rigault) izdevuma «Artemidori Daldiani et Achmetis Sereimi f. Oneirocritica», Parīze, 1603 (Djūka universitātes eksemplārs, archive.org); grieķu teksts ar J. Leunklavija latīņu tulkojumu; teksts — publiskais domēns. Tulkots no grieķu valodas; iespiestā izdevuma attēli grāmatā nav ievietoti. Grāmata ir vēsturisks avots: veselības vai citi apgalvojumi atspoguļo viduslaiku priekšstatus, nevis medicīnisku vai cita veida padomu.

BLUSABOOKS · MMXXVI

SATURS

Priekšvārds 7

Sapņu skaidrojumi 9

138. Par priesteri, proti, par sievieti, kas lūdzas 9
139. Par šķīstīšanās zālēm, no indiešu mācības 9
140. Par šķīstīšanās zālēm, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības 9
141. Par zemes un mājokļu valdīšanu, no indiešu mācības 10
142. Par zemes un mājokļu valdīšanu, no persiešu un ēģiptiešu mācības 13
143. Par redzējumu 16
144. Par zemestrīci, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības 16
145. Par celtnēm, no indiešu mācības 17
146. Jautājums par redzējumu 17
147. Par pārcelšanos, no indiešu mācības 18
148. Par celtnēm, no persiešu un ēģiptiešu mācības 18
149. Par priesteru sapņu izskaidrojumu 20
150. Par svētajiem attēliem, no indiešu mācības 21
151. Par kokiem un augiem, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības 23
152. Par zirgiem, no indiešu mācības 26
153. Par zirgiem, no persiešu un ēģiptiešu mācības 27
154. Jautājums par kādu redzējumu 27
155. Par bumbu, no indiešu mācības 28
156. Par ieročiem un bruņām, no persiešu un ēģiptiešu mācības 28
157. Par apģērbiem, no indiešu mācības 30
158. Par apģērbiem, no persiešu un ēģiptiešu mācības 32
159. Par uguni, no indiešu mācības 34
160. Par uguni, no persiešu un ēģiptiešu mācības 36
161. Par lidošanu, lēkšanu un skriešanu, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības 38
162. Par lidošanu, lēkšanu un skriešanu, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības 39
163. Par mākoņiem, no indiešu mācības 40
164. Par mākoņiem, no persiešu un ēģiptiešu mācības 40
165. Par vējiem, no indiešu mācības 40
166. Par vējiem, no persiešu un ēģiptiešu mācības 41
167. Par sauli, mēnesi un zvaigznēm, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības 42
168. Par sauli, mēnesi un zvaigznēm, no persiešu un ēģiptiešu mācības 45
169. Par sauli, mēnesi un zvaigznēm, no persiešu mācības 46
170. Par zvaigznēm, no indiešu mācības 47

171. Par lietu, no indiešu mācības 48
172. Par lietu, no persiešu un ēģiptiešu mācības 48
173. Par dubļiem, no indiešu mācības 49
174. Par zemes aizām un lietu, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības 49
175. Par upēm, no indiešu mācības 50
176. Par upēm, no ēģiptiešu mācības 52
177. Jautājums par redzējumiem 53
178. Par jūru, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības 53
179. Par kuģiem, no indiešu mācības 55
180. Par kuģiem, no persiešu un ēģiptiešu mācības 55
181. Par ķēniņa kuģiem, no persiešu un ēģiptiešu mācības 56
182. Par akām, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības 57
183. Par avota ūdeņiem, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības 57
184. Par karstiem ūdeņiem, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības 58
185. Par pirti, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības 58
186. Par ūdens smelšanu linu audumā un traukos, kuros nav pieņemts ūdeni smelt, no indiešu mācības 59
187. Par ūdens dzeršanu no kausa 59
188. Par ūdens izšļakstīšanu mājā un apmešanu, no indiešu mācības 60
189. Par ķieģeļi, no ēģiptiešu mācības 61
190. Par drēbju samirkšanu, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības 61
191. Par sniegu, krusu un salu, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības 61
192. Par ūdens tecēšanu no jumta dakstiņiem bez lietus, no persiešu mācības 62
193. Jautājums par sapni 63
194. Par dzirnavām un malšanu, no indiešu mācības 63
195. Par dzirnavām un malšanu, no persiešu un ēģiptiešu mācības 64
196. Par vīnu un dzērieniem, no indiešu mācības 64
197. Par vīnu un dzērieniem, no persiešu un ēģiptiešu mācības 66
198. Par ūdeņiem, no ēģiptiešu mācības 67
199. Par palmām^[Grieķu «foiniks» — dateļpalma; tās augļi ir datumi.] un to augļiem 68
200. Par kokiem, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības 69
201. Jautājums par aprikožu kokiem 70
202. Par visādiem augļiem, no persiešu mācības 71
203. Par ķirbi, melonēm un tamlīdzīgiem, no persiešu mācības 72
204. Par rozēm un baziliku, no persiešu un ēģiptiešu mācības 72
205. Par trifelēm, no persiešu un ēģiptiešu mācības 73
206. Par dārzeņiem un pākšaugiem, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības 74
207. Par pipariem un sinepēm, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības 75
208. Par medikāgo, no persiešu mācības 75
209. Par ridiķiem un burkāniem, no indiešu mācības 76
210. Par laukiem un sējumiem, no indiešu mācības 77
211. Par zemi un sējumu, no persiešu un ēģiptiešu mācības 78
212. Par zemi un sējumu, no ēģiptiešu mācības 78

PRIEKŠVĀRDS

Ķēniņš sapnī redz nevis sevi, bet sauli. Sieviete redz ērgli uz sava jumta. Vīrs jāj uz sava cēlā zirga, un tas nozīmē skaistu sievu. Šajā grāmatā debesis, zeme un ūdens ir ķēniņa galma valoda. Ahmeta, Sēreima dēla, «Sapņu skaidrošanas grāmata» ir viena no lielākajām bizantiešu sapņu grāmatām, sacerēta ap 10. gadsimtu un rakstīta galmam. Tai ir arābu tradīcijas saknes, un tā krāj skaidrojumus no trim «mācībām» — indiešu, persiešu un ēģiptiešu. Tos sniedz sapņu tulki Sirbahams, Barams un Tarfāns, bet stāstos ar nosaukumiem parādās arī Sēreims un kalifs Mamuns. Sapnis te nav vienāds visiem: citādi to lasa ķēniņam, bagātam, nabagam, sievietei.

Visu darbu, apmēram 300 nodaļu, sniedzam trijās grāmatās. Šī ir otrā no trim, nodaļas no 138. līdz 229. Pirmā grāmata runāja par cilvēku pašu, bet šeit skatiens paceļas un izplešas: zeme, nami un koki, zirgi, apģērbi un uguns, lidošana, Saule, Mēness un zvaigznes, jūra, upes un kuģi, vīns, dārzs un drēbju kambaris.

Ko šeit atradīsi. Šī ir varas un bagātības grāmata. Kas sapnī redz sevi valdām pār visām zvaigznēm, tas valdīs pār visām tautām. Saule ir ķēniņš, Mēness otrais valdnieks, Venēra ķeizariene, Hermejs galvenais rakstvedis. Jūra ir lielais ķēniņš, un jūras ūdens, kas izdzerts vai iepildīts traukos, nes ķēniņa bagātību. Aka ar tīru ūdeni sola zelta dārgumu un mantinieku. Skaists, paklausīgs zirgs sola godu, sekotājus un varu, bet jājot uz sava cēlā zirga, vīrs iegūst cēlu un ļoti skaistu sievu. Apģērbs rāda stāvokli un sievu: jauns tērps — jauna sieva, balts — skaista, zaļš — dievbijīga. Vīna upi var redzēt tikai ķēniņš vai augstmanis, un tā sola vēl lielāku varu un uzvaru. Un grāmatas beigu daļā sandaļu krāsa un āda «paredz» nākamo sievu.

Taču arī robežās ietvertā zemē, ja viņš redz zaļojošus laukus, tas nozīmē vēl lielāku rotājumu un sievas uzticību.

Ja viņš redz tajā pašā zemē tīrumu ar baltiem un nogatavojušamies miežiem, tas nozīmē bagātību un veselību.

Ja zeme apsēta vienīgi ar kviešiem, tas nozīmē paša naudu, ar rūpēm un pūlēm — tāpēc ka kviešiem jāiet cauri dzirnavām, ugunij un visam pārējam, līdz tiek cepta maize.

Ja apsēta ar pākšaugiem, tas nozīmē bēdas un sodu.

Ja ar sezamiem un prosu, tas nozīmē nesaprotami lielu bagātību, ar vislielākām grūtībām.

Ja viņš tajā uzcēlis mājas, tas nozīmē bagātības vairošanos un labu saimniekošanu.

Ja tas, kas to redz, ir no tiem, kam nav mantas un kas dzīvo vientulībā,[1] tad tas nozīmē dvēseles bagātību.

Ja kāds redz, ka ienācis nepazīstamā zemē, līdzenā, plašā un lielā, viņš dosies tālā ceļā un atgriezīsies viegli, jo zeme ir līdzena.

Ja viņš redz, ka rok šādu zemi un ēd no izraktās zemes, tad tik daudz naudas viņš nopelnīs ceļojumā, cik apēdis no zemes.

Ja viņš redz, ka šajā pašā zemē bijusi bedre un viņš tajā iekritis un tur tumsā palicis, viņu aplaupīs vai viņš mirs.

Ja viņš redz, ka bedre nav pilnīgā tumsā, bet pie gaismas, viņš tiks glābts un nemirs, bet atgriezīsies.

Tāpat, ja bedre nav plašā vietā, kritieni nozīmē zagļu uzbrukumus un bēdas atbilstoši bedres lielumam.

Ja kāds redz, ka savā zemē rok, lai atrastu aku, un ūdeni neatrod, tad redzētājs kalpos citiem un pats nonāks bēdās.

Ja viņš atradis pietiekami daudz ūdens, tad, ja redzētājs ir ķēniņš, viņš atradīs zelta dārgumu atbilstoši ūdens daudzumam, un viņam būs arī bērns, kas būs viņa

1 Anahorēti — vientuļnieki, kas atstāj pasauli un mantu un dzīvo tuksnesī.

Ja ķēniņš redz, ka ienācis jaunā pilsētā, kuru nekad nav redzējis, un ieraudzījis tās slavenās celtnes, kas viņam patikušas un kas bijušas viņa varā, viņš sevī atradīs lielu prieku un baudīs sieviešu skaistākās.

Ja viņš redz, ka pilsēta nebija viņa valdījumā vai zemē, viņš atradīs prieku no kādas tautas, bet arī izpriecāsies ar svešu sievu, tāpēc ka pilsēta ir sveša.

Ja ķēniņš redz, ka licis uzcelt jaunu pili savai mītnei, tad, ja tā pabeigta, viņam piedzims dēls, viņa mantinieks.

Ja viņš redz, ka pils pamati ielikti, tas nozīmē Augustas[1] grūtniecību.

Ja viņš redz, ka sabrukusi pils siena, Augusta mirs.

Ja kāds redz, ka nolēmis atstāt savu namu, lai pārceltos uz citām mājām, tad, ja šīs mājas ir skaistākas, katrs panāks labāk to, ko vēlas un uz ko tiecas; ja sliktākas — pretējais.

Ja ķēniņš redz, ka licis paaugstināt dievnamu kolonnas un tās paaugstinātas, viņš godā paaugstinās savas valsts lielākos vīrus.

Ja viņš redz, ka jaunas kolonnas nostādītas veco vietā, viņš paaugstinās jaunus cilvēkus vecu augstmaņu vietā.

Ja ķēniņš redz, ka licis svēto dievnamu paaugstināt un izgreznot, tas viņa valstij nozīmē prieka augstumu un greznumu.

Tāpat, ja kāds cits redz, ka dievnams tiek paaugstināts un izgreznots, nozīme attiecas uz ķēniņa personu, kā sacīts.

Ja kāds redz, ka galvenais vietas dievnams sabrucis vai nodedzis, nelaime būs nāve ķēniņa personai.

Ja cieš kāds no zemākajiem dievnamiem, un to redz ķēniņš vai kāds cits, tas ķēniņam izvērtīsies bēdās.

Jo visi dievnami attiecas uz ķēniņa personu vai uz to, kas attiecīgajā vietā valda.

Un gan izgreznošana, gan sabrukums attiecas uz viņiem.

---

1 Augusta — Bizantijas imperatora sievas tituls.

Ja tauta ir nepazīstama un redzētājs ir ļoti augsts vīrs, tas tiek spriests tā, ka viņu nomāks viņa ienaidnieki; jo nepazīstamas sejas ir ienaidnieku sejas.

Ja kāds redz, ka viņš tautas vidū vingrinājās ar šķēpu, tas iegūs slavu un godu — atbilstoši vingrinājuma veiklumam.

Ja redz, ka viņa šķēps tika salauzts, viņa gods būs mazāks, un viņš nāvē zaudēs vai kādu savējo, vai savu draugu.

Ja kāds redz, ka apvilka vai atrada krūšu bruņas, tas ir, bruņu kreklu, viņš priecāsies par savu ienaidnieku bojāeju un kļūs bagāts — atbilstoši bruņu svaram.

Ja kāds redz, ka apvilka tā saukto klibanionu[1], kas ir vienā gabalā, ikviens atradīs ierobežojumu savā nodarbē; bet ja tas ir daudzdaļīgs un daudz griezts, tas atradīs bagātību — atbilstoši daļu skaitam — un bezrūpību no ienaidniekiem.

Ja redz, ka uzlika bruņucepuri, tas atradīs spēku un nostiprinājumu galvai, kas viņam ir pāri.

Ja tie ir tā sauktie manikēliji[2] un apakšstilbu aizsargi, tas atradīs prieku un drošību savos kalpos.

Ja redz, ka atrada vai tur zobenu, tas atradīs prieka spožumu — atbilstoši zobena mirdzumam.

Bet arī pēc persiešu spriedumiem tas attiecas uz sievu ar bērnu.

Ja kāds redz, ka zobens tika salauzts, mirs māte, un dzīvs paliks dēls.

Ja sieviete redz, ka no ieročiem paņēma šķēpu vai zobenu, vai dunci, vai bultas, un ja viņa ir grūta, viņa dzemdēs dēlu.

Ja tas bija loks, pēc ēģiptiešu sprieduma tas nozīmē sievu vai meitu. Ja ķēniņš redz, ka viņš valkāja bruņas, un viss viņa karaspēks tāpat, ar ko viņš bija mierā, tad viņš par tām priecāsies, un tie sitīs svešu tautu.

Ja viņš pats gan nevalkāja bruņas, bet redzēja tos bruņās un tajās apmierinātus, viņš saņems vēsti par karu, kuru vēlas.

1 Klibanions — bizantiešu bruņu krekls, šeit atšķirts pēc dalījuma daļās.
2 Manikēliji — bruņu aizsargi rokām, kas valkāti kopā ar apakšstilbu aizsargiem.

Ja māja bija pēc viņa ierastā celtņu veida, tad, lai kas būtu redzētājs, viņa lieta karājas tuvu bojāejai.

Ja kāds redz, ka tika pacelts no vietas uz vietu, viņš drīz pārcelsies no savas nodarbes uz citu — vai sliktāku, vai labāku, atbilstoši vietām — bez šķēršļiem; un lēciena garums nozīmē ceļojumu.

Ja kāds redz, ka, atspiedies uz nūju, lēca: nūja ir stiprs, cēls vīrs; un ar cēla vīra palīdzību viņš dosies ceļā un nonāks pie prieka.

Tāpat, ja redz, ka, turēdams kārti[1], lēca, viņš ceļos, paļaudamies uz savu bagātību.

Ja viņš, atspiedies uz dzelzs nūju, lēca, viņš nonāks pie stingrākas bagātības — atbilstoši dzelzs svaram.

162. Par lidošanu, lēkšanu un skriešanu, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības

Ja kāds redz, ka putna veidā izpleta spārnus bez spalvām un tika nests pa gaisu, viņš atradīs slavas un cieņas augstumu.

Ja to redz ķēniņš, viņš karā un citur piepildīs visas savas vēlmes.

Ja ķēniņš redz, ka uzlidoja debesīs, tur, kur zvaigznes, viņš atradīs augstumu un vārdu vairāk nekā citi ķēniņi.

Tāpat, ja viņš tur dzirdēja zvaigžņu runātus vārdus vai tur lasīja rakstos un atcerēsies vārdus, viss, ko viņš tur dzirdēja un lasīja, piepildīsies bez novirzēm. Bet viņš dzīvos arī ilgi — atbilstoši augstumam.

Bet arī, ja no zemes sarunājās ar zvaigznēm vai tur lasīja, tas būs tāpat.

Ja ķēniņš redz, ka uzkāpa un apsēdās debesīs, viņš pakļaus lielāku zemi, nekā viņam ir.

Ja viņš redz, ka tur viņam bija pilis, viņš pakļaus un mantos lielāku un svešu zemi un tajā dzīvos.

Ja viņš redz, ka, uzkāpjot, nokrita un gāzās, viņš zaudēs savu valdīšanu un mirs.

---

1 Grieķ. «sylon» — stienis vai kārts; šeit lēkšanas kārts.